

Borůvka, Otakar: About Otakar Borůvka

M. Holub

Šedesát let prof. O. Borůvky

Vesmír, 38, 1959, 203

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/500320>

Terms of use:

© Vesmír, s.r.o., 1959

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

Friče, aby ve sboru podporoval návrh na jeho profesuru, řekl prý mu Frič: „Já jsem proti Vaší profesuře, protože až se stanete profesorem, nebudete mne poslouchati.“ Ze zoufalství prý Velenovský odešel na universitu, „přijav místo asistenta na universitě, kdež ale počala rozvíjeti se nová tragedie. Avšak tu líčiti nemohu. Jen tolik připomínám, že na Čelakovského dlouho nařikal Em. Purkyně a Dědeček (gymn. prof.) mu nikdy neodpustil“. Podle Velenovského byl Em. Purkyně geniální botanik. Bohužel z toho mála, co uveřejnil, není to tak docela vidět. Byl neukázněný a scházela mu vytrvalost. Ani Čelakovský mu neupíral velké schopnosti. Byl konkurentem Čelakovského, když za éry Hohenwartovy bylo jmenováno na universitu několik českých profesorů. Zvážíme-li vše spravedlivě, musíme uznat, že volba Čelakovského byla šťastnější. Em. Purkyně nic v Bělé nepřekáželo ve vědecké práci, dokonce měl lepší podmínky než Čelakovský na universitě, ale mimo roztržité drobnosti nic vážnějšího nepublikoval. Jistě byl vysoce nadán a pobyt v cizině, měl větší erudici než Čelakovský. Na jeho místě byl by snad vedl naši botaniku modernějším směrem, ale je otázka, zdali by byl v Praze produktivnější než byl v Bělé.

Velenovskému byl Čelakovský překážkou v kariéře. Kdo znal poměry vídeňské vlády k našim kulturním potřebám a speciálně k české universitě, věděl, jak těžko bylo vy-moci nějakou paralelní stolic. Nebylo to lehké ani za první republiky, natož v Rakousku. Proto navrhoval Čelakovský Velenovského pro fytopaleontologii, aby se nová profesura lišila od jeho. Velenovský se domníval, že to bylo namířeno proti jeho osobě. Když byl konečně jmenován řádným profesorem, překážel mu Čelakovský jako ředitel botanického ústavu a zahrady. Jak může rozvášněný člověk žádat na někom, aby se vzdal profesury a ústavu jen proto, aby se mohl druhý posadit na jeho místo?

Velenovský vystupoval i tiskem proti Čelakovskému. Když byl Čelakovskému jeden takový výpad ukázán, řekl pouze: „Sancta simplicitas!“ Nikdy se mnou proti Velenovskému nemluvil. Velenovský právě tak jako některé osoby nenáviděl, jiné nekriticky vychvaloval. Snadno se však stal nepřítelem, stačil k tomu klípek. Proto bylo těžko na trvalo s ním dobře vycházet. S ním bylo nutno buď ve všem souhlasit, křičet s křičícím a ne-li, stal se člověk

obratem jeho nepřítelem. Domnělým jeho nepřítelem byl autor veliké a originální organografie rostlin K. Goebel, prof. university v Mnichově, proti němuž v přednáškách neustával hřímat téměř jako proti vyvrheli. Čelakovského napadl už ve své první větší práci (o žlázkách ve květech křížatých) a musel mu být rukopis vrácen k opravě. Stejně napadl Čelakovského spis o květenství a o vývoji a stavbě květů. Sám si kazil život, ale jeho výbušnost mu zdravotně neškodila. Dožil se 91 let. Když neměl námětů k hněvu, přednášel pěkně, zajímavě a originálně. Takovými bylo několik jeho kolejí fytopaleontologických.

Po Velenovském stal se jeho nástupcem v asistentuře dr. Edwin Bayer, velmi svědomitý, pracovitý a ochotný, znamenitý znalec lišejníků a fytopaleontolog. Byl tichý a skromný a se svou kariérou spokojený. (Jeho bratr byl prof. chirurgie na pražské německé universitě.) Velenovský o Edv. Bayerovi napsal, že byl slaboch a dobrák a proto že trpěl. To první snad bylo pravda, ale že by byl trpěl, od koho? Všichni ho měli rádi a vážili si ho. Byl asistentem na universitě a sdílel osud všech ostatních asistentů, kteří pobírali plat 50 zl. měsíčně. Pisatel této vzpomínky žil s tímto platem 7½ roku. Po své nedlouhé asistentuře se stal Bayer adjunktem botanického oddělení v Museu, a ježto se Čelakovský jako těžce nemocný muž o Museum již mnoho nestaral, byl tam Bayer téměř samostatný. Po Čelakovského smrti (1902) se stal kustodem botanického oddělení v Museu a pečlivě se o ně staral. Byla to slušná kariéra, třeba pomalá. Ale o utrpení nebylo možno mluvit. Bayer vedl praktika velmi svědomitě, mnoho demonstroval, naučil nás zalévat do celoidinu a řezat na mikrotomu. Z lichenologie a fytopaleologie málo publikoval. Měl dlouhodobá pozorování o růstu lišejníků a o preparaci a barvení pokožky fosilních rostlin. To málo, co uveřejnil, byl jen zlomek jeho prací. Byl tak svědomitý, že publikaci výsledků svých studií odkládal, až neočekávaně ve věku 65 let zemřel. Jeho metoda preparace listové pokožky fosilních rostlin byla rovná a velmi důležitá, ale Velenovský, který nenáviděl anatomii rostlin, prohlásil Bayerovy studie za bezcenný nesmysl a tu Bayer skutečně trpěl. Zalekl se a mimo malou mikrotechnickou zprávu nic o věci neuveřejnil. Byla to nenahraditelná škoda. (Pokračování)

ZAHRAŇIČNÍ POCTY ČLENŮM ČSAV

Dne 9. dubna se konalo v Čs. akademii věd slavnostní shromáždění, na němž odevzdal prezident Akademie pedagogických věd RSFSR akademik A. I. Kairov Medaili Ušinského prezidentu ČSAV ministru akademiku Z. Nejedlému a akademiku O. Chlupovi. Medaile Ušinského je vysoké vyznamenání, které je v Sovětském svazu uděleno nejlepším učitelům a pracovníkům v oboru pedagogiky. Naším čelným badatelům udělilo toto vysoké vyznamenání na návrh presidia Akademie pedagogických věd RSFSR ministerstvo osvěty RSFSR v uznání jejich významné činnosti v oblasti kultury, lidového vzdělání a pedagogiky.

Na výročním zasedání Maďarské akademie věd byl 28. října 1958 zvolen akademik F. Šorm, náměstek presidenta ČSAV, čestným členem MAV. Diplom této vysoké pocty odevzdal akademiku Šormovi dne 28. března za účasti oficiálních hostí velvyslanec Maďarské lidové republiky v Praze József Gábor.

Německá akademie přírodovědců — Leopoldina — v Halle nad Saalou zvolila dne 16. prosince 1958 akademika Bohumila Němce a dne 19. února 1959 akademika Rudolfa Brdičku za své členy. *Bulletin ČSAV*

ŠEDESÁT LET AKADEMIKA VL. KOŘÍNKY

Dne 18. dubna se dožil 60 let akademik Vladimír Kořínek, profesor matematiky na Karlově universitě, náš nejúspěšnější badatel v teorii grup a svazů a jeden z našich nejlepších znalců moderní algebry. Na počátku své vědecké dráhy se dr. Kořínek zabýval teorií čísel, především aritmetickou teorií kvadratických forem. Kolem roku 1930 se soustředil na některé obory moderní algebry a v nich se nejprve obíral teorií hyperkomplexních čísel a pak teorií grup a teorií svazů, v nichž dosáhl nejvýznamnějších

výsledků. Na tyto práce obecně navazuje matematika v celém světě a hodně pozornosti jim bylo věnováno zejména sovětskými matematiky.

ŠEDESÁT LET PROF. O. BORŮVKY

Dne 10. května dožil se 60 let profesor matematiky na brněnské universitě Otakar Borůvka, člen korespondent ČSAV. Více než padesát jeho vědeckých prací zasahuje do řady oborů moderní matematiky; týkají se matematické analýzy, diferenciálních rovnic, n-rozměrné diferenciální geometrie a metrické, moderní algebry a v některých směrech znamenají i z nejbližšího světového hlediska podstatný přínos k dosavadním poznatkům. Týká se to především jeho prací o křivkách v euklidovských a hermiteovských prostorech a prací o teorii grupoidů a diferenciálních lineárních rovnicích druhého řádu. Prof. O. Borůvka byl letos vyznamenán státní cenou K. Gottwalda. *M. Holub*

VÝSTAVA SKALNIČEK

Pracovníci botanické zahrady KU v Praze uspořádali v době od 3. dubna do 10. května t. r. výstavu skalniček (alpinek). Umístili ji na prostranství, kde přes léto přechovávají rostliny ze studených skleníků. Prostranství vkusně upravili, vytvořili zelenou kulisu a shromáždili na něm různé bylinné a dřevnaté typy, jež uspořádali jednak ekologicky a jednak systematicky. Některé exponáty po odkvetu vyměňovali. Poněvadž výstava trvala přes měsíc, měnil se i přirozeně její vzhled, takže návštěvníci zde uviděli v květu mnoho krásných rostlin od nejranějších lomikamenů (sekt. Kapschya), vřesovců a konikleců po trávníčky, orlíčky a taříčky, které dodávaly výstavě ráz při jejím ukončení. Překvapivě vysoký počet návštěvníků jasně ukazuje, že výstava splnila své poslání. *Dr. Zd. Černohorský*